

завдань на відміну від контролюючої групи, де показники залишалися стабільними. Як показали спостереження за самопідготовкою студентів експериментальної групи у динаміці, спостерігалось поступове збільшення кількості студентів, що виконують завдання у повному обсязі та на достатньому рівні. Час виконання завдань також поступово зменшувався з набуттям досвіду творчого навчання. Під час виконання різних практичних та теоретичних завдань студенти навчилися використовувати методичні розробки.

Третій етап завершився тим, що двом групам знову були запропоновані тестові завдання, подібні до тих, які використовувалися на першому етапі. Під час проведення тестування було помітно, що студенти експериментальної групи швидше і впевненіше справилися із завданням на відміну від студентів контрольної групи.

Отже, проведенні дослідження показали, що рівень успішності в експериментальній групі зріс на 24 %, а у контрольній групі залишився майже на попередньому рівні та додав тільки 5 %. Експериментальна група швидше і якісніше виконала поставлені перед нею завдання, також в експериментальній групі зменшилась кількість незадовільних оцінок, а зросла кількість відмінних.

Проведений експеримент довів, що використання методичних рекомендацій з дисципліни «Основи охорони праці» при підготовці майбутніх фахівців на гуманітарних факультетах значно полегшує процес самопідготовки студентів, не витрачається час на виконання нетворчої, рутинної праці. Опитування студентів показало, що використання методичних рекомендацій з дисципліни «Основи охорони праці» у процесі навчання полегшує підготовку до занять, а також покращує умови самопідготовки студентів.

Таким чином можна вважати, що запропоновані методичні рекомендації з дисципліни «Основи охорони праці» забезпечують суттєве покращення підготовки студентів, які вчаться на історичному факультеті, що також підтвердили результати проведеного дослідження.

РОЛЬ УЧИТЕЛЯ У СТАНОВЛЕННІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ ШКОЛЯРІВ

Ганна КОЛІНЕЦЬ

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Навчально-виховний процес безпосередньо пов'язаний з розвитком суспільства, його історією. В сучасному світі він не може обмежуватись лише виробленням умінь адаптації людини до певного середовища, а повинен виступати фактором прискорення соціального розвитку особистості та її самовдосконалення, повинен розглядати підростаюче покоління суб'єктами змін, співучасниками створення нового, а не об'єктами зовнішніх впливів. Характер нового суспільного розвитку потребує людей, здатних мислити творчо, таких, які б могли уміло орієнтуватись в соціумі, людей з відповідно розвинутими здібностями. Актуальними постають питання щодо осмислення проблем молоді, пов'язаних зі зміною соціально-економічних основ і кризових ситуацій у різних сферах життя суспільства, що виникла в ході демократичних реформ в Україні. Все це вищесказане повинно внести зміни у зміст і форми діяльності вчителя, школи.

Однією з основних проблем соціалізації молоді є вибір ціннісних орієнтирів, на усвідомлений вибір і формування яких повинен бути спрямованим навчально-виховний процес.

На сучасному етапі розвитку освіти психолого-педагогічні працівники зосереджуються на ціннісних орієнтирах у педагогічному просторі, ролі національної еліти (особливе місце у якій належить учительству) як носія суспільних та історичних традицій.

Переважна більшість учителів переконана у тому, що наявний у суспільстві потенціал для інтелектуального мислення, суспільної злагоди, політичної стабільності, перспектив подальшого розвитку повинен ґрунтуватися на утвердженні певних ціннісних орієнтирів, які виписано у «Концепції нової української школи» (орієнтація на особистість учня, педагогіка

партнерства, загальнолюдські та родинні цінності, культурологічні принципи, почуття гідності, формування основних компетентностей тощо) [2], [1]. Однією з ключових компетентностей вважаємо математичну, оскільки математична озброєність необхідна у будь-якій науковій діяльності, використання математичних методів є провідними майже в усіх галузях народного господарства. Тому підвищення рівня математичної освіти, формування творчого, дослідницького мислення – важливі завдання сучасної освіти, зокрема її середньої ланки. Саме загальноосвітні школи, ліцеї та коледжі є тими соціальними закладами, які повинні озброїти школярів не лише необхідною сумою знань, а й забезпечити професійну спрямованість учнів шляхом виявлення індивідуального інтересу до дослідницької діяльності [3].

Суспільство доручає педагогу своє майбутнє і, звичайно, чекає від нього застосування найефективніших методів та форм передачі знань школярам, становленні та формуванні ціннісних орієнтирів, здійснення виховної роботи. Справжні майстри педагогічної праці основною метою своєї діяльності вважають виховання нової особистості. Вони, будучи наставниками підростаючого покоління, намагаються прищепити кожному учневі почуття відповідальності за свої вчинки, потребу завжди й у всьому прагнути високого рівня домагань та сформуванню у школярів адекватне, розумне сприймання оточуючого світу.

Певні вимоги ставляться й до якостей особистості самого вчителя, найбільш суттєвими серед яких виділяють такі: почуття відповідальності (соціальної), благородство, інтелектуальна довершеність і моральна чистота, висока свідомість, чесність, вимогливість, доброзичливість тощо. Вони забезпечуватимуть умови успішності педагогічної діяльності.

Успіх розв'язання складних завдань навчання і виховання молоді значною мірою залежить від педагогічної майстерності учителя, ерудиції та культури. В умовах реформування суспільного розвитку країни, реформи шкільної освіти значно посилюються вимоги до діяльності сучасного педагога, його самосвідомості, рівня професіоналізму, здатності удосконалювати навчально-виховну роботу з учнями.

Важливого значення набуває педагогічне спілкування як «живий» процес взаємодії членів колективу з навколишнім світом, засіб передачі форм суспільного досвіду, формування цінностей, специфіка якого полягає у тому, що в процесі його реалізації здійснюється комплексний вплив педагога на своїх вихованців.

Сьогодення вимагає вибудовувати взаємини педагога з учнями на основі підходу «особистість – особистість», а не «учитель – учень», тобто спілкуванню з учнями повинні бути притаманними щирість, безпосередність, відвертість тощо. Специфіка спілкування визначається тим, що у його процесі суб'єктивний світ однієї людини розкривається для іншої. У спілкуванні особистість самовизначається і самостверджується, виявляючи свої індивідуальні особливості.

Педагогічному спілкуванню передують психологічна підготовка, що полягає у розвитку в педагога умінь розуміти особливості «Я-образу» кожного учня, здатності здійснювати емоційну підтримку школярів, допомагати у вирішенні їх особистих проблем, акцентуючи увагу на сильних сторонах особистісних особливостей та розкриваючи своє позитивне ставлення до них.

Особистість вчителя, система його взаємостосунків повинні стати для учнів взірцем, причому взірцем активним, спрямованим на ефективне формування особистісних особливостей школярів, на усвідомлений вибір ціннісних орієнтирів, що й забезпечить удосконалення навчально-виховного процесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мальована О.І. Розвиток компетентностей – вимога сьогодення. Управління школою. 2018. № 10-12. С. 2-10.
2. Нова українська школа. Управління школою. 2017. № 34-36. С. 2-8.
3. Колінець, Г. Г. Психологічні передумови формування математичних дослідницьких здібностей у старшокласників. Дис. на здобуття ступеня кандидата психологічних наук, 1999, С.4-5.